

Universeel en groots in zijn eenvoud

Jan Decorte als Oedipus: 'Iksijn denbekenden tyran.'
(Herman Sorgeloos)

Er hing elektriciteit in de lucht, woensdagavond in Anderlecht. In een voormalige brouwerij aan de Bergensesteenweg waren een honderdtal mensen getuigen van Jan Decortes comeback als theaterregisseur. Voor De Onderneming schreef hij *Bêt Noir*, zijn eigen versie van het Oedipusverhaal. Het resultaat is groots in zijn eenvoud.

In 1994 maakte Jan Decorte met *Bloetwollefduivel* zijn laatste eigen voorstelling. Dat is minder lang geleden dan het lijkt. Decorte adempauze had wel tot gevolg dat vele late twintigers, vroege dertigers als ikzelf slechts één, twee, hooguit drie van zijn regies gezien hebben. *Titus Andronikus* (1993) bijvoorbeeld, een Shakespeare-bewerking die me als leuk is bijgebleven, maar meer niet. Wat betekent de 'mythe' Jan Decorte nu nog? Veel, zo blijkt, net omdat hij theater maakt dat met een minimum aan middelen volstaat.

Een paar verdiepingen hoog in de voormalige brouwerij Impérial staat je een verrassing te wachten: een grote, verblindend witte ruimte die, met een soort arena in het midden, meer weg heeft van een sporthal of schaatsbaan dan van een theaterzaal. Riina Saastamoinen (vorig seizoen bij Jan Fabre) heeft je onmiddellijk in haar ban met een geïmproviseerde danssolo, paraderend bijna voor het publiek. Haar blik en de houding van haar naakte lichaam zijn even angstvallig als uitdagend. Saastamoinen is sirene en sfinks, zij heerst over het gebeuren. Oedipus verkeert in de waan vrij te kunnen handelen, maar steeds blijft er een hogere kracht die de touwtjes in handen heeft. Decorte blijft opvallend dicht bij Sophocles' mens-

beeld.

De dans is het enige element in de voorstelling dat zweemt naar mysterie. *Bêt Noir* is immers recht voor de raap en heeft een hoog performancegehalte. Na Saastamoinens intro zoeken Jan Decorte, Sigrid Vinks, Waas Gramser en Kris Van Trier een vaste houten zit-

Jan Decorte maakt comeback met 'Bêt Noir' bij De Onderneming

plaats in de ruimte op. Meer decor is er niet. Decorte laat er geen twijfel over bestaan dat hij het is die op het toneel staat, niet een personage. Theaterbegrippen als illusie en psychologie worden als nodeloze ballast overboord gegooid. Ook de taal is weinig verheven en tot haar essentie herleid. 'Kindlijk', zoals Decorte haar noemt.

Parallellen met naïeve kunst of 'l'art brut' liggen voor de hand. Opmerkelijk is dat Decorte hiermee niet in de anekdotiek verzeilt, maar bij een universele en toch herkenbare Oedipus uitkomt, die net zo goed in 1999 als in de oertijd thuishoort. In huis-, tuin- en

keukensituaties is hij Bill Clinton zowel als Fred Flintstone, een publiek man die het, voor de ogen van de hele wereld, privé moeilijk heeft. De mensen rondom hem vinden het bespottelijk dat hij zich presenteert als "denbekenden tyran", omdat ze zich realiseren dat zijn vrouw locaste ("die van u") thuis de broek draagt. Oedipus weet niet van welk hout pijlen maken: "Alles valdop mijne kop." Naar het eind toe neemt - onvermijdelijk - de mythische Oedipus de bovenhand, maar ook dan spreekt het slachtoffer van een intens persoonlijk drama.

Decorte draait en keert, staat woordenspuënd in het middelpunt. Je vraagt je af of zijn cartooneske, houterige speelstijl in het werk van een ander maker niet lachwekkend zou overkomen. Bij de gelouterde Decorte is hij deel van een aanpak waaruit beheersing, visie en wijsheid spreken. Net als Peter Brook streeft Decorte naar een helder theater dat radicaal komaf maakt met al wat bijzaak is. *Bêt Noir* is een belangrijke stap in die richting. In ruim drie kwartier heeft Decorte de klus geklaard.

Peter Anthonissen

Jan Decorte en De Onderneming met *Bêt Noir*: tot 25 en van 29 september tot 2 oktober, telkens om 20.30 uur in L'Impérial, Ilot Bosch, Bergensesteenweg 130, 1070 Brussel. Info en reserveren op tel. 02/201.59.59 (Kaattheater). Tournee van 19 tot 23/10 in 't Stuc (Leuven); van 26 tot 28/11 in Limelight (Kortrijk); van 10 tot 12/12 in CC Hasselt. Ter gelegenheid van de tournee werden de teksten van *Bloetwollefduivel* en *Bêt Noir* gebundeld, een uitgave van het Kaattheater en De Onderneming.